אחרי שיצא סיפרו, מספר סולימאן חירבאווי, החבלן הדרוזי שהתעוור כשהתפוצץ מיטען של המחתרת היהודית, לרונן בר על ילדיו, אשתו, והחושך הסובב אותו

קורבן של ניבזה

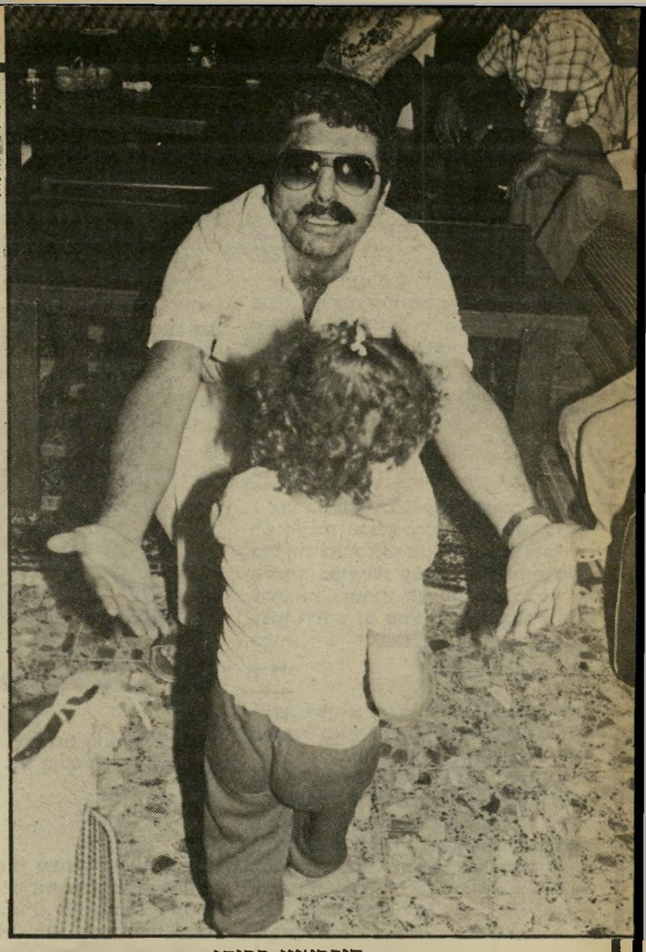

חירבאווי בביתו
"טוב עיוור-עין מעיוור-לב"

ד ה היה ב־2 ביוני 1980. הבוקר זרח והגורל ארב. לא ידעתי מה שמתחבא מאחורי קרני־השמש היפות בשעות־הבוקר המוקדמות. הבוקר היה טוב. אז מהי המתנה היפה, שהתחבאה מאחורי קרני־השמש?

הנני בטוח שאין שום צורך להסביר לך, יקירי הקורא, כיצד מרגיש אדם, אחרי שעות ארוכות של עבודה רצופה בלי שינה ומנוחה. ב־7 בבוקר, כשהייתי תשוש מעייפות, שמעתי במכשיר־הקשר, בזמן ששתיתי כוס־קפה, שראש עיריית־שכם נפצע כתוצאה מהתפוצצות מיטען חומר־נפץ, שהוטמן במכוניתו. מיהרתי להתקשר עם החבלן שם, להזהירו ולייעץ לו כיצד להתנהג בשטח. החלטתי לצאת לסיור־בוקר ברמאללה ובאל־בירה.

כשהגעתי ליומן, הזעיקו אותי במכשיר־הקשר, והודיעו לי שגם ראש עיריית־רמאללה נפצע בהתפוצצות מיטען חומר־נפץ שהוטמן במכוניתו.

היה זה בשעה 07.30. הודעתי לממונים עלי וביקשתי מהסיור שהגיע למקום האירוע לסגור את השטח. ניגשתי לשם בעזרת קצין מישמר־הגבול, מפני שלא היכרתי את הדרך לביתו של ראש־העירייה.

כשהגענו, היה במקום המון אדם ונשמעו הרבה צעקות, קולות־בכי ויבה. מכשיר־הקשר לא הפסיק לשדר.

אחרי שתי דקות הגיעו מפקד האזור וראשי־הפיקוד. בעיקבות כמה בדיקות, הוצאת כף־רגלו של ראש עיריית־רמאללה מתחת לרכב וסריקה סביב הרכב, כדי לוודא שאין עוד איברים מגופו ליד הרכב, התקבלה ההחלטה: "אם נפצעו שני ראשי־הערים, אז יש לברוק את מכונית ראש־עיריית אל־בירה."

אמרתי לקצינים האחראים שאינני מכיר את מקום מגוריו של ראש עיריית אל־בירה, ואפילו לא את שמו, ואז ניגש אלי אותו קצין־מינהל, שהשתתף בישיבה אצל המושל הצבאי, רוני גילה, ואמר: "עלה למכונית, ואני אוביל אותך לביתו."

יצאנו לדרך, כשמכשיר־הקשר ממשיך לשדר.

שאלתי את רוני לאן לפנות. הוא ענה בלחש, כשידיו מסמנות לכיוון. צורתו החיצונית לא מצאה חן בעיני באותה שעה. פניו החווירו, ונראה כאילו שהוא פוחד ממשהו, שעלול לקרות.

האמת היא, שדברים אלה לא עוררו את חשדי, ואפילו לא היה לי זמן לחשוד. היה עלי לשמוע אותו, ולשים לב לירוי שסימנה לי לאן לפנות, ולמכשיר־הקשר, ולרחוב שבו נהגתי במכונית.

הגענו לעיריית אל־בירה, שאליה כיוון אותי. עצרתי שם והוא אמר: "חכה עד שאשאל אם ראש העירייה נמצא או לא."

אחרי כמה דקות חזר ואמר: "הוא לא נמצא, נלך לביתו."

נגשנו לשם. הוא העמיד אותי במקום אחר ליד הבית של גרושתו, וביקשני לברוק. היתה שם מכונית קטנה. בבדיקה לא מצאנו דבר. הוא אמר לי: "נלך לביתו." המשכנו בנסיעה עד לשם.

כשהגענו לבית, שמתי לב שרוני כולו רועד. הוא אמר: "זהו ביתו," ועלינו לברוק את כל השטח.

לבשתי את מדי־החבלן עם כובע־הפלדה והמישקפיים, ובאמצעות מכשיר־הבדיקה (דקר) התחלתי לסרוק את המקום. הגעתי לאחד הקירות של הבית, כשרוני היה רחוק ממני, עומד לצד מכוניתי.

התקרבתי לחלון, שהיתה בו חבילת־חומים, והמשכתי בבדיקה.

אחרי כמה שניות — זה היה בשעה 07.50 — אירע פיצוץ חזק.

עפתי לגובה של שלושה מטרים, ולמרחק של 15 מטרים, ונפלתי ארצה, כשאני שותת־דם, צורח ובוכה.

זכור לי מאותם רגעים דבר אחד, שלא אשכח לנצח: שני אנשים, שאני יודע לתארם ולא מכיר את שמותיהם — אחד לבש חליפה שחורה ועניבה בצבעים אדום, כחול ושחור, והשני לבש חליפה אפורה ועניבה בצבע אדום — חשו אלי בזמן ששתיתי דם, וקראו לעברי: "סולימאן, אתה הקרבת את חייך כדי להצילנו! אתה חי או מת?"

הם העבירו אותי למכונית. לא ידעתי אם זו היתה המכונית שלי או לא.

זכור לי עוד דבר: כשהגעתי לבית־החולים לקבל עזרה ראשונה, אמרתי משפט אחד: "טאפש בני, כסה אותי, קר לי!"

אחר־כך הרגשתי שאני על אלונקה, מועבר למסוק.

עד כאן סיפורו של סולימאן.

הוא הסביר איך להגיע לכפר שלו, ג'וליס בהרי הגליל, בדרך הזולה ביותר. היה חבל לו על הכיס שלי.

המונית הורידה אותי ליד פתח ביתו. הוא עמד שם וחיכה לי. איחרתי בשעה, והוא כל הזמן עמד וחיכה.

בסאלון־הענק של מישפחת חירבאווי הוא אומר: "באים אלי המון אורחים, אז החלטתי להרחיב את הבית." הוא מבקש למשש את רשם־הקלטות המיניאטורי שלי, ומבקש, אגב הקלטה, לפתוח את הכתבה במילים: "הצדק בחשיכה, סיפורו של חבלן־המישטרה הדרוזי סולימאן חירבאווי. החבלן האמיץ הופך לחבלן מאומץ."

בגין ליד מיטת חירבאווי (עם אביו) אחרי המציעה
"הצדק הסתובב ופנה פרצופו לעבר החשיכה..."

חירבאווי עם בני־מישפחתו בבית־החולים
"אני רואה ברוחי את אשתי, פרח מלבלב..."

חסר השתפכויות

ל אורך כל השיחה שלנו, עוברים כחוט־השני יחסי־הציבור שהוא מנסה לעשות לספר שלו. סולימאן משכנע שאנשים חייבים לקרוא את הספר, כדי לקדם את השלום והאחווה בישראל. אבל מי אנחנו, שנעביר עליו ביקורת?

יומיים לפני הראיון הוא שלח אותי לסטימצקי בחיפה לרכוש את הספר. בחנות שמחו על בואי, שכן הייתי הראשון שבא לבקש אותו מאז שיצא. איש אחד העיף מבט סקרן לעברי, הביט בתמונה שעל הכריכה, ניסה להיזכר מה השם.

כשלא הצליח להיזכר, הוא משך בכתפיו, מילמל משהו על סיפורי־אגדות שמסתובבים היום בחנויות, וחזר לגליון פלייבוי שבו עיין קודם לכן.

הספר אינו ארוך, ובכוונה לא נכנס להתפלפלויות מעמיקות על נפשו של אדם. אין זו דרכו של סולימאן. הוא חונך וגדל על טהרת ההווי הדרוזי, על טהרת הסור הדתי. בספר חסרות לגמרי השתפכויות ריגשיות ארוכות. חירבאווי הציב לעצמו מחסום בנקודה ברורה מאוד, ומשם הוא נתן את רשות־הדיבור לדמיון הקורא.

10 פרקים בספר, שיצא בהשקעה עצמית ובהוצאה פרטית של סולימאן. מרגישים שהעברית איננה שפת־אמו. הסיגנון בספר ת"נכ־משהו, עם היתפסויות לפראזות גדולות.

המון פרטים חסרים. החינוך הסגור של הדרוזים לא נתן לסולימאן את האפשרות לספר יותר על עצמו כילד. הוא תיאר סצינה נרגשת: פגישה עם אביו, שחזר ממסע בן כמה שנים. האבא נוהג עכשיו בטרקטור, מוביל ילדים לכאן ולשם, מחייך לעברי בלבביות.

בסיפרו אומר חירבאווי: "היה זה ביוני 80'. הבוקר זרח, והגורל ארב... הבוקר היה טוב, אזי מהי המתנה היפה שהתחבאה מאחורי קרני־השמש?"

איך מתיישבת אצלו הסתירה שבין הבוקר היפה לבין הגורל האכזר? למה הוא קורא לפצצה מתנה משמיים?

סולימאן לוגם לגימה ארוכה מהקהווה שעל השולחן ונאנח: "אני גדלתי להיות מאמין נאמן באלוהים. הכל מן אללה. צריך לקבל את זאת כמו שזה.

"נשארתי מאמין ומסורתי אחרי הפיצוץ, ואפילו התקרבתי יותר לזרועות הדת.

"האל מחלק מתנות. לאחד הוא נותן אושר ולשני עושר; לאחד הוא נותן נחת ולשני בריאות. לי אלוהים נתן ניסיון. הוא רצה לברוק אם אוכל להיות מאושר גם בחשיכה.

"האל, ברוך־הוא וברוך־שמו, זרק אותי לתוך ים השחור המוחלט.

"נישאתי לאשה מאמינה, אשה חדורת־אלוהים. ובעיקבות הפציעה החלטתי לחנך את ילדי על ברכי הדת. נראה לי שבתי הבכורה, סמיחה, תלך בעיקבות אשתי ותהפוך לאדוקה."

חזר לדת

ס ולימאן מחייך. הפנים המצולקות נראות שלוות ובטוחות מתחת למישקפי־השמש הכהים. זו אולי הסיבה בגללה הצליח להתגבר על הפציעה. הוא מלא אמונה בצידקת הדרך שבחר. הוא מקריש זמנו לגידול ילדיו. ארבעה יש לו היום. מטאפש, הבכור, ועד יאד, בן השנתיים.

שלושה נולדו בריאים לחלוטין, וברביעי פגע בו הגורל שנית. יאד פיר־

חירבאווי בטכס לחבלן מצטיין
"הם לא אהבו חבלן לא־יהודי..."